

ԲԱՏԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոչխարիտ համար	12 ֆր.
արեկուսի	7
վեցումսյ Արսասահմանի	
համար ստեկի և	15 ֆր.
վագուստայ	8
Անկրհիայի համար	
սարկուսի	3 ֆր.
վեցումսյ	1.50

Մանուգլուսն սոյր սուսիկն երեսին համար 40 սանթիլ իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիլ է. երեսին սեյի սնգուսներու համար 20 0/0 զեղը կրնայ:

Վանդայի համար ձեռք 10 սանթիլ է

ՇԱՐՋՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳՅՈՒՆ. ԲԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՍՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵԲՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱՐՋՈՒՄ ՈՐԵՐԸ

ОТГОВОРНЫЕ: СТЕПАНЪ БАНАРЯНЪ

Նամակ և գրուսի կից խոսքուրուսան հասցիին

Редакция на вѣстникъ "Шаржумъ" Варна

Redaction du journal "Charjoum" Varna (Bulgarie)

Պոչխարիտ համար ձեռք 15 ՍԱՆԹԻՄ Արսասահմանի համար ձեռք 20 ՍԱՆԹԻՄ

Գրուսիկն և սեյի սնգուսի

ՇԱՐՋՈՒՄԻ ԲԱՏԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱՏԱՆԳԻՆԸ ՊԵՏԻ Ե ԿԱՆԽԻՆ ՎՃԱՐԷ

«ՏԱՍ ՏԱՐԻ Հ. Յ. ԳԵՆԱԿՆՈՒՓԵԱՆ ՄԷՁ»

Արդեն այն անունով բրբոջիբրբ յանձնված է սպագբբոթեան:

Բրոջիբրի նպատակն է, առանց խճճածքի Դաշնակցութիւնը մէջ տեղ դնել իր իսկութեամբը և միեւնոյն ժամանակ փաստել թէ՛ իմ պայքարը սկսված է շատ հին ժամանակից և վերջերս միայն սուր կերպարանք ընդունեց: Ինչպե՞ս է որ բրոջիբրի մէջ փաստող զօկիւմանները մեծ տեղ պիտի գրաւեն:

Բրոջիբրի գինը սպագբբոթիւնից վերջ 3 ֆրանկ է լինելու, իսկ բաժանորդ գրգողի համար 2.50 ֆր. Իրեւել «Շարժում»-ի նմարգրութեան

Café Promenade Vienne

Այս շքեղ քոֆէն կը գրտնուի Վիեննա քաղաքի քոֆէի քաղաքի մէջ. կրտսանայ զանազան հայերէն թերթեր: Սա հասարակ բոլոր հայ կամ արեւելիցի վաճառականները այս տեղ կը յաճախեն: Ուստի օտար երկիրներէ եկող հայերը կը հաւիրուին զիմեւ հոս, ուր պիտի գտնեն իրենց յարմար դիւրութիւններ և անհրաժեշտ տեղի կու թիւնները:

ԿՈՐԷՔԱՍՄՊԱՐԷՋԻՑ

Անցեալ համարում մենք արտասպիցիւնք Դաշնակցութեան վարիչներին դատաւիտայ գաշնակցական Ռազմիկներին (Ֆիլիպէի «Ռազմիկը» չը հասկնաք, այլ իրական ազմիկներ) նաճակները:

Ձիւնորներին մին գրում էր— «Ընկեր զինորներ հայ յեղափոխական Դաշնակցութիւնը գործիք է դարձել վարչական մասնձեռք մ. Այդ պարունները Դաշնակցութեան անունը շահագործում են յօգուտ իրենց շահերի:

Ձեռք են յօգուտ իրենց շահերի: Ընկերներ ուրեմն զէպի գործառնալ ընթանանք և երես դարձնենք մեր այդ բիւրօկրտաներից և տանք՝ կորէք սպարէզից, դաւաճաններ արժանի չէք դուք կրելու Դաշնակցութեան արիւնոտ կարմիր դրոշակը ձեր պիղծ ձեռքերում, հեռացէք սպարէզից...»

Իսկ միւսը՝ հոշակաւոր Համոխմբայեաթ՝ որ քաջութեան հրոշքէր դործեց իր մարդկանցով Գանձախի նահանգում և Շուշում, գրում է հետեւեալը.— «Դաշնակցութիւնը թողած իր նպատակը մեր առաջ դրել է գաշնակցան նախագծեր, կովկասեան գործունէութեան, որը չի կարող ժողովրդականութիւն գտնել մի այլպիսի ժամանակ: Այդ ծրագրով մենք պէտք է մասնակցենք ուսական շարժման: Այդ ծրագրի ճշակողները կարենուում նստում՝ համոզված եմ կուկասն խմելով որոշել են թէ ինչ են անելու կովկասում որ սգոտվեն կառավարութեան բռնութիւնները: Դրանց համար ոչ մի նշանակութիւն չունի արիւնաշատ, տանջված ժողովուրդը՝ քանիզված զէզերով և կանանցով մութուած երիտաներով...»

Այսպիսի մեղադրականներ ոչ որ չէն որոշմի թերեւս Դաշնակցութեան վարիչների ճակատներին, ու այդ որոշմոցները որոշնակցական գինուր կամ խնոպետներ են... միջերս մօտիկից չփված այդ տխրահոշակ չէֆերի հետ: Շէֆերին մեղադրում են գործի մարդիկ, Ռազմիկները—ժողովրդի ինքնապաշտպանութեան առիւծները, տեսնենք վարք սրանց համար ինչ պէտք է տան գաշնակցական վարձկան օրգանները և պարագիտները: Տեսնենք «Հայրենիք» և «Ռազմիկ» պիտի արտասպեն այս իրական, անկեղծ հայրենասէր ազմիկները բողոքը, կոչը և մեղադրանքները, թէ կրկին զաքարիայի լուծիւն

պէտք է պահեն: Արդեօք գոնէ իր երկրորդ տարում «Ռազմիկ» պիտի ցոյց տա՞յ որ այդ անունը չէ կրում լոկ իր քաղաքացիական ստրկութիւնը թագցնելու համար ինչպէս գաշնակցական վարչական մասերի մեծ ու պզտիկ չէֆերը կրում են յեղափոխական անունը իրենց ստրկահոգի և լաքէ լինելը թագցնելու, ծածկելու համար:

Հ. յեղ. Դաշնակցութեան զինուորական և մտաւորական անդամների մէջ տեղի են ունենում հոգեկան և տրամաբանական հակասական յեղաշրջումներ, որոնք կազմակերպութիւնը արմատական փոփոխութեան են ենթարկելու, ու մոլորողի արիւն արցունքով աւազ կրամը լափող մեր գաշնակցական խմբագրական մարմինները լուռ են այդ խոշոր երեւոյթի տալիս:

Սա ինչ բարոյական սնանկութիւն է, դեռ յեղափոխականներ են կոչվում պարուն խմբագիրները:

«Կարաւաններին անդամ մզոսի ժիրարներին ճամբայ տէքո, երկկուսն համարում մարում էր կովկասի անցորդը ու ուխտեալների կարաւանի իրական անդամները՝ գալիս են այդ խեղճ մեծ ու պզտիկ հայկական ու լարակական մտքով ու ճաշակով մզորախներին երեսին բոտայու «կրէք սպարէզից՝ դաւաճաններ, արժանի չէք դուք կրելու Դաշնակցութեան արիւնոտ կարմիր դրոշակը ձեր պիղծ ձեռքերում, հեռացէք սպարէզից»:

Աստուած ողորմի Գուտէն բերկի հօրը, թէ մասուրը գոյու թիւն չունենար, ինչպէս պէտք է այս գաղափարաւորութիւնները տարածուէին աշխարհիս շորս կողմը շաղքնկաւ հայերի մէջ, որ հայր կարծնար ճանաչել մեծ ու պզտիկ մզոսիներին հայրենիքը, յեղափոխութիւնը շահագործող սեւ հոգիները, Այս պայդ գաղափարաւորութիւնները

տարածվում են ամեն տեղ, հակառակ Դաշնակցութեան վարչական մասին ուսու թուրք կառավարութեան յատուկ ձեռք սաճած միջոցներին այդ գաղափարները պարունակող թերթերի գէմ, «Մարտի», «Մուլմ», «Մշակ», արտասահմանեան ուրիշ թերթեր, կովկասեան ապստամբական թերթեր, սլացնում են սշխարհի շորս կողմերը արգարացի գաղափարները այն մարդոց գէմ որոնք շահագործեցին ամեն սրբութիւն միայն իրենց և իրենց համար:

Ու հետո չէ այն օրը որ այդ իրաւացի գաղափարներին ենթարկված սար մեծ ու պզտիկ տիպերը կը քաշվեն սպարէզից, որովհետեւ էլ ստեղծու, կեղծելու, խաբելու հնար չը մնաց:

ՍՕՖԻԱՆԻ ԹՈՒՐԿ ԳՕՄԻՍԷՐԸ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ

Սրանից մտաւորապէս մի ամիս առաջ տեղուս թուրք գովաբեր էր քով է կանչել տեղուս քահանան և թաղական խորհուրդը ու հրահանգել նրանց որպէս Սօֆիական հայ ազգայիններու անուններու ցանկը ներկայացնեն իրեն երբ գուրբուն և ինչ գովաբեր գրազնուս բացատրութեամբ:

Մեր գովաբեր քահանան և թաղական խորհուրդը աչքի առաջ ունենալով թուրք գովաբերի թագոն նպատակը և սպագային սպառնացող մեծ վտանգը ամենակորովի կերպով մերժած են կատարել գովաբերի յանձնարարականը: Գովաբերը իր անյաշողութեանը վրայ շատ պատենցած է և գիւտնազիտական: յարարութիւնը խզած է հայերիս հետ:

Վերջերս մի քանի սպագայիններ անգագրի նորագութեան համար գաղած են գովաբերիսանէն, երկար բարակ հարցաքննութեան ենթարկելէն յետոյ շատ խիստ լեզուով մեծուած են գովաբերին, գովաբերին վերջի խոսքերն են որ մեզ կը հետաքրքրեն, թէ (պիղ սիզին իշխնիզէ գարշմայրը գայրը կիտին սիզին սերտին զի սիզին բարագս անլաթուրըն):

Մենք այլ եւս ձեր գործերուն չենք խառնուիր Ձեր ցաւերը պահէք ձեր քահանային հասկացէք: Այս բոլորին առջեւ ձեր խեղճ ազգայինները զլիւրդ եւ կը դառնան եւ այժմուանից ինկած են խոր մտած մտնքի մէջ. որովհետեւ որանքից մի քանին կուզէին մտնքս իրենց վաթանին վերադառնալ: Անհո՞հ հայեր արկից էլ դաւ մը պայ անպատճառ հայերինն համար բաժին պիտի տայ:

Այս հետաքրքրական խնդիրները մէջ դեր կը խաղայ քաղաքումս անպրոջ Օննի կ'ընկած հայ մը որ հայերի սրճարանները կերթայ եւ սրտասանմանն բոլոր հայ թիրթիրը կարդալով տեղեկացած լուրերի մէջ կը հազարի վերածելով պէտք եղածը կը տեղեկացնէ գովիւնքին:

Մեզ հետաքրքրող կէտը այն է որ գովիւնքը իրեն գնացող ազգայինների անունները հասկնալէն յետոյ միայն կը մերժէ եւ խիստ լեզու կը բանեցնէ. այստեղ իր նպատակին հասած կըլլայ:

Ուստի կը հրահանգենք մեր ազնիւ ազգայիններին որ առ այժմ անցազրի համար գովիւնքին չի գնան եւ զգուշանան այս մարդէն ուրկէ սպասուած օգուտի տեղ մեծ վտանգ կը սպառնայ, յետոյ, թող նա էլ համոզուի մի անգամ ընդմիջութէ հայը զեռ այն վեհանձնութիւնը կը կրէ իր սրտին մէջ եթէ նէլէթ լմին կարգան դուռէն անգամ այլեւ չեն անցնիր:

Թող կատարին Սուրբանի ծառաները իրենց անյարգութիւնները աչքի առջ ունենալով:

Իսկ մենք էլ զգուշանաք Օննի կ'ընկած երի նման մատնիչներէն եւ մեր թուքը չի պակսեցնէք այդպիսի դաւաճանների երեսից:

12 Սեպտ. 1906
Սօֆիա

Թ. Գ. - Կը յուսանք որ միւս քաղաքներու թաղականներն ալ այս գովիւնքի դիրքին պիտի հեռանան եթէ անոնց էլ այսպիսի յանձնարարութիւններ լինին:

Նոյն

Սէլիմ Մասի հայ գաղութի Յուն. 10ի հրապարակային ժողովին մէջ կազմուել յանձնարարին:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀՍԹՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ.
Սմարտս 10 ին քս դո քո տեղի

ՄԱՆԻԱ

(Վէպ Հայ Յեղափոխ կեանքէ.)

Մարդավազովի ու Սիսուկեանի խօսակցութիւնից արդէն երկու տարի անցել էր. . . Մարդավազովի մի մանչ պաւակ ունէր ջրը սկսել էր ոտներէն բռտեր թոթովել նրա սիրտը կտրատուէր էր. որ իր գա աղը իր լեզուով չէ արտասանում առաջին բռտերը. . . բայց ինչ արած. Մանեան զէմ էր որ վահան-Միշան հայերէն բառ սովորի. հազիւ զիջել էր վահան անունը եւ տալ իր գաւակին այն էլ ոչ Մարդավազովի սիրու այլ այն ժամանակ իր երեւան եկած մի յեղափոխականին իր յարցանաց հաւատաբար ցոյց տալու համար:

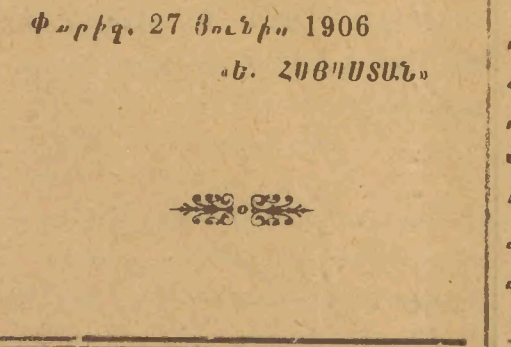
Մարդավազովի կեանքը մի փոփո-

ունեցած հրապ. ժողովին մէջ՝ աղտուման առթիւ, ձեր արտա. յայտած խնդակցութիւնը ու գր. նահատուճը նոր ոյժ ու նոր կորով կը ներշնչեն եւ քաջալերութիւն կը պատճառեն ինծի աւելի եռանդով շարունակելու այն նստիական գործը. զոր զլուր հանել մեծնուս փոփոգն պիտի լինի, եւ ամենուս ձգտումը՝ տեսնել բազմաշարք հայ ժողովրդի աղտազրուութիւնը:

Անշուշտ, սիրելի եղբայրներ՝ բաժնեւ պզնիւ ու պարտաճանաչ հայ անհատի բարոյական պարտականութիւնն է գործնականապէս աչքստի ու աշակցիլ ի նրա պատմիք Դատին եւ յօգուտ Հայաստանի ժողովրդի աղտութիւնն: Ընդհանրական այս գործին մէջ՝ ինքս աւելի բան մը բրած չեմ, բայց եթէ՝ միայն աշխատած եմ լով պարտականութիւնս կատարելու: Ա՛հ, որքան ուրախ եւ երջանիկ պիտի զգայի ինքզինքս, եթէ յոյժով բնա պարտքս լիովին կատարել եւ յոյսերս իրագործուած անեն:

Թէ՛ գրչով եւ թէ՛ գործքով, ինչ նկատմամբ ձեր ցոյց տուած համակրական անկեղծ պատգամներէն զրոյսած ու յուսադրուած, պատե՛հ առիթ կը համարեմ, բոլոր հայ ինկնակից եղբարցս առաջարկելու, որ միացած ոյժով գործենք, մեր նպատակին հասնելու եւ ստրկութենէ ազատուելու համար ջանք չը խնայենք: Ահա՛, այն ատեն միայն իրաւունք պիտի ունենանք ճակատաբաց բռնուլ—Մենք մեր պարտքը կատարեցինք:

ՄՈՒՐՍՍ
Փարիզ, 27 Յունիս 1906
Վ. ՀՍԹՐԵՆԱԿ



խոսեցան էր ենթարկուել միայն—նա անգամ էր դարձել բռնի գրամ հտ. ւաքող յեղափոխական մի մարմնի պատկանող ստեղծած դրամական վարչութիւն. բայց դեռ ոչ մի ձեռնարկութիւն չէր եղած: Այդ միջոցներին յանկարծ աշխարհը թնդաց Միս Սթոնի Մակեդոնացի յեղափոխականների ձեռքով գերումի խնդիրը եւ իր փրկանք ահագին գուժար պահանջներ: Մակեդոնացի ճարտիկ յեղափոխականները յաջողեցին եւ ահագին գուժար ստացան: Օրինակը գրաւիչ էր եւ Մարդավազովի էլ որոշեց նոյնանման մի գործ կատարել մանաւանդ յեղափոխական կազմակերպութեան գործուն անդամները միշտ զբրամ էին պահանջում եւ ստիպում տրված որոշումը կատարել:

Ամառը կովկասեան հարուստ քաղաքներից մէկի մի փարթամ տան

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱՆՈՒՅԵ

Նստարգ թիւին մէջ պ. Տիգրան Գուլմեհար կը յայտարարէր որ հայոց առաջնակարգ, կարելի էր ըսել առաջին դերասանուհին Եգիպտոս երթալու համար Պուլկարիայէն պիտի անցնի եւ մասոյի Վառնայի մէջ մէկ քանի ներկայացումներ տալ ժամանակ մը հուշակաւոր դերասանուհին անցած է Պուլկարիայէն եւ ինչպէս լսած եմ ոչ այնքան աղէկ ապատրուածան տակ Այսօր նորէն կուզէ վառնա հանդիպել անշուշտ ան հիմա աւելի լաւ կարծիքով կուզայ. որովհետեւ վառնայի թէ հայութիւնը շատցած է եւ թէ մտաւորապէս նիւթապէս աւելի լաւ միճակի մէջ կը դռնուի քան առաջ էր:

Իրկին Սիրանոյշ միայն չի գար, այլ իր խմբովը մենք ունինք այստեղ երիտասարդութիւն մը, որ կրնար հոշակաւոր դերասանուհուն համար լաւ բնութեանութիւն մը պատրաստել:

Գալու մասին տեղեկութիւն տող պարսի կը յայտարարէ որ ներկայացումներուն բաժանոց գրուել փոփոքող պարտները այժմէն իրեն կրնան տեղեկացնել:

Աւելի աղէկ չէր ըլլայ որ երիտասարդներէն մասնախումբ մը կը գումէր սոյ գործը աւելի լայն հիմքու վրայ դնելու, որպէսզի մենք առիթ ունենայինք բացի առաջին ներկայացումներէն վայելելու եւ միւսները, որոնք պիտի տրուին քաջալերութեան պարգային միայն:

Մեր կարծիքով մեր երիտասարդութիւնը պիտի կարենար այդ գործը կարգադրել այնպէս, որ Տիկին Սիրանոյշ իր խմբովը վառնա հանելուն պէս արդէն համոզուեր թէ վառնացիները այժմ գիտեն քաջալերել իրենց ազգը բարձրացնող արուեստա-

գէտուհիները:

Մենք երկիրներու մէջ երիտասարդութիւնն է որ գեղարուեստի պաշտպան եւ քաջալերող չէ կը հանդիսանայ. թող վառնայի երիտասարդութիւնը վաստէ թէ իրօք ինքը բացառութիւն չի կուզար սոյտարհի երիտասարդութեան մէջ: Անհամ, խենթ ու խելառ ներկայացումներ տեսնել հոգիս խաւաւ. երբ առիթը ներկայացրէ է բան տեսնելու, զգալու, իրօք յուզուելու կեանքին տրամին մէջ խորասուզուելու այլատիք օգուտիլ. . . ընդ մենը ու թ ներկայացում պիտի տրուի, եւ ամեն իրկուն վառնան կրնայ 200—300 հանգիսական զրկել թառերասուհը:

Ներկայացումը հայերէն պիտի ըլլայ. այդ ալ առաւելութիւն մըն է. Գլխայեանէն յետոյ վառնացիները կրկին հաճոյքը պիտի ունենան աշխարհիս թատերական մեծ ստեղծագործութիւնները հայ լեզուով լսելու բնական, շնորհալի արուեստագէտներէ:

ՅԵՂԱՓՈՒՄԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍՆԱԳՐԸ

Ժամանակ մը հայերս սովորութիւն ունէինք հարսանիքներու՝ տուն խմբութիւններու ժամանակ լաւ մը ուտել, խմել կոնծել եւ ազգային ճառեր երգեր արտասանել խօսելով աշխարհ կործանել. Յեղափոխութիւնը սկսելէն յետոյ, մասնաւոր վերջին տարիներս, յեղափոխութեան անունով առանձնապէս հանդիսներ կը սարքուին, կերթան կուտեն կը խմեն, կը զուարճանան, երգեր կը երգեն, խորխոր ճառեր կարտասանեն, կարծես թէ արդէն ժողովուրդը ազատած է, եւ մենք մեր յաղթանակը կը տեսնենք:

Տասնեակ տարիներ մը կայ որ Պուլկարիայ կը գտնուիք. այս երկրին մէջ ապրեցան մակեդոնացի քառերս որ գործիչները, այս երկրին մէջ կազմակերպուեցաւ մակեդոնական գործուէլութիւնը, որ մը չը տեսնելու անկեղծ յետոյ անպատճառ պէտք է գերի պահել մինչեւ որ դրամը վճարվի: Նոյնիսկ պէտք է կովկասից դուրս տանել Պարսկաստան Դրամը շատցած աղտաւորակելը վտանգաւոր է. եւ համոզուած եմ որ նա չէ վճարելու կանխիկ, որովհետեւ այդպիսի մի խնդր. գուժար մօտը չի գտնուի. իսկ առանց դրամը ստանալու անշուշտ նա կատաւորութեան պէտք է դիմել. բարդութիւններ պէտք է ծագի. պարտաւորված պէտք է պահել, իսկ նրա նման մարդի պատճելը խտտորէն այնքան էլ լաւ սպաւորութիւն չէ թողնելու:

— Կը տեսնենք. նախ ճառասիրն եւ կարեւոր գործը կատարենք: Այսօր նրան անպատճառ պէտք է փոխանել. . . աղբիւրը պարտաւորուած են չը: Գնանք, այս ատելով ինքը Մարդավազովի քաղքի ելաւ, միւսներն էլ հետեւեցին: Երկրորդան ժամի 11 էր արդէն: Ամենքն էլ դուրս եկան. խորհրդաւոր

մէջ Մարդավազովի եւ մի քանի ընկերներ ժողովի են նստած ու տաք տաք լիծում են:

— Իմ կարծիքով երբ ստորագրութիւն տայ որ կը վճարէ պահանջված գումարը, այլեւ ազատելու է:

— Ստորագրութիւնը այդ տեսակ պարագաներում նշանակութիւն չունի. նկատեց ընկերներից մին. մի բարձրահասակ հսկայ տղամարդ, կը ստորագրէ ազատելու համար ազատվելուց յետոյ ամեն միջոց ձեռք կաննէ չը վճարելու. այդքան մի ազգեցիկ մարդ կ'առաջարկեան ամենագորաւոր պայտաւորութիւնը պէտք է վայելէ անշուշտ:

— Դեռ նախ փախչենք—գերի բռնիք սեռենք ինչ գիրք է բրանում ինքը. այն ժամանակ մեր անելիքը մենք էլ կորոշենք. այժմ ամենակարեւորը փախչենք է. այդ գործը պէտք է յաջողցնել:

— Ոչ, ոչ այժմվանից պէտք է ու

սանք որ պուլկար յեղափոխականները դաշտային հանդէսներ սարգէին ճառեր րէին եւ իրենց այդ քէֆերուն նկարագրութիւնը ոչ միայն յեղափոխական, այլ պարզ թերթերուն մէջ նկարագրելին Մակեդոնացիներու արախանայ եւ իրոյն գուարճանալ չի կրնար որովհետեւ զարճութեամբ չէ որ յեղափոխութիւնը եւ անոր հերոսները կը դրուատուին, ու արքած մարդի չէ որ արքած ճառախօսին յեղափոխական քառերուն պիտի հետեւի:

Այո, առաջ հարկերը մեծութեամբ եւ անուանակոչութեան կերթայինք ճարելու, այսօր մեր այդ ստատոքսային հաճոյքներուն յագուրդ տալու համար յեղափոխութիւնը զինք չինամ ենք. Մենք տարրինակ ժողովուրդ մը ենք ամէն բանի մէջ ալ պիտի տարրինակ ըլլանք ու մեր ներկայ մամուլը ապագայ սերունդը քննելով պիտի թէ սենայ ոչ լեհացի ու ուսու, ոչ իտալացի, ոչ ֆրանսիացի, ոչ իրլանդացի, ոչ պուլկար եւ ոչ մակեդոնացի եւ ոչ յոյն յեղափոխականները զարճութեամբ չեն յարգած իրենց հերոսները երբ դեռ այդ հերոսներուն կտակը իրազորուած չէ: Հայերս մացութիւնը այդ սոցեղ սովորութիւնը ընդհանուր ազգաց յեղափոխական պատմութեան մէջ...

Հիւլէ

ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐԸ ՌՈՒՍ ՅԵՆ՝
ՂԱՓՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԷ՞՞

Էլը Մանտ Մօտէրնի մէջ Փիէն Ժիֆար չահկան յորուած մը զրած է կանանց դերին վրայ ուսական ներկայ յեղափոխութեան մէջ, որուն գլխաւոր կէտերը կրնան յայտնուիլ «Չայն Հայրենակցի յօթերգողներուն»:

Դաստիարակուած ուսու կիներ ամենէն վտանգաւոր քաղաքացիներ են յայտարար մէջ: Անիկա բանէ մը չի վախնար եւ ամէն բան շնորհ պատրաստ է:

Երբ ուսու կնոջ իմացականութիւնը չի թոյլ տուիր Արեւմտեան քաղաքակրթութեան հետ, անիկա ամենաարտակարգ արարած մը կը ըլլայ, ամէն բանի տեղեկ, բայց ոչ դատարարական թափուած քառին բուն իմաստովը:

Ռուս կիներ պիտի գտնէք բոլոր գաղտնի ընկերութեանց մէջ, եւ մասնակից գրեթէ բոլոր կանխամտածուած եղեռներու: Կրնանք սպասուիլ արքայ թէ՛ դաստիարակութեան հոգի մասերը միայն կիւրացնէ անիկա:

Տուճան ուղեց անոր քէտրիկու իրուանք տալ: Անտարակոյս անիկա աւելի հակառէս է օգտուելու քուլտուրիէն քան իր պիտաւոր ընկերը:

Նոյն իսկ Միացեալ Նահանգներու դաստիարակուած կիները այնքան չեն խառնուիր քաղաքականութեան, չեն հետաքրքրուիր հանրային գործերով, որքան Ռուսիոյ կիները: Ահագին Ռուսիան ծայրէ ի ծայր լեցուն է դեռահաս աղջիկներով եւ ամէն տարիքէ կիներով, որոնք ուրիշ բան չեն խօսիր, բայց եթէ անցեալ երկու տարուան զէպերը Ուրիշ ոչ մէկ բանի համար հոգ ունին, Սվոպոտա՛ (ազատութիւն): Այդ մոգական բառը գրաւած է իրենց արող ու շարունակ ինքը:

Կանանց համար Ռուսիոյ մէջ քաղաքացիական կարգի դպրոցները համարել անկարելի է հոս, Բաւէ բնի թէ՛ Ռուսիա ծածկուած է աղջկանց քրտնազոյն վարժարաններով որոնք կանոնաւորապէս լուսաւորեալ եւ յեղափոխական ընթացւարներ կարտադրեն: Միւս կողմէ շատ մը ընթացաւարտներ կտաւարական պաշտօններ կրտանան, ամուրի կեանքը ամուսնական կեանքէն նախամեծար սեպելով: Այս պարագայ շատ մը սխալը զէպերու պատճառ կը ըլլայ: Պատկերին մութ կողմնէ արեւակ:

Մենք, սակայն չենք կարծիր որ ուսու կտաւարութիւնը կանանց պատրաստութեան նկատմամբ իր գաղափարները փոխած է՝ իրենք արդիւնք վերջին գէպերուն: Դեռ անցեալ օր էր որ Ս. Փեթրսպոլի մէջ դպրոցի մը հիմնադրող դուստրու, որ պիտի կառուցուի ի պատիւ Փոյգրի, ուր 1000 աղջիկներ եւ աղջիկներ միջնակարգ կրթութիւն մը պիտի ստանան: Չարը ամէն բան կրնէ կանանց դաստիարակութիւնը յառաջանցնելու համար, Սյուպս միակտուութիւնը իր ձեռքով կը դարձնէ գէնքեր, որոնք բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ իրեն զէմ պիտի գործածուին:

ընկարանը ինչ համոզում է որ ես աւագ սկսեցի հետ գործ չունիմ, այս փոքրիկ քաղաքում աւագակները այսպէս ճաշակով կահաւորված սենեակ չեն կարող ունենալ...

Եւ եթէ կարելի է թոյլ տուէք մի սիկար ծխել:

Դիմակաւորներէն մին իսկոյն պարունի առջեւ դրեց առջին կարգի սիկարէթներ ի տուփը: Պետրոսովը հարկ սիկարը վառել եւ մի երկու անգամ ի ծխել երբ նրա առջեւ գրվեց մի թուղթ, կարծիր կիթով կնքված: Թղթի բովանդակութեան կր—յեղափոխական կազմակերպութիւնը ձեռքից պահանջում է յիսուն հարաւորի կամ պէտք է վճարէք, կամ կետեք ձեռք ձեռք քաշէք: Վճար տեղի պիտի ունենայ անմիջապէս, մինչեւ վճարուի գուր մեր գերին էք: Ընդհանր կր վարվենք ամենայն քաղաքովարութեամբ: Ինտրկէ ձեր համաձայնութեան պարագային...

Կայսրուհիները եւ մեծ դքսուհիները կրնան ինչ բոլոր յառաջադէմ աղջիկները, դպրոցական տարւոյն վերջը Փեթրսպոլի կամ Կասիլնօյի մէջ եւ ամէն պատիւ կրնեն անոնց: Ասիկա, սակայն, չարգիլեր գանոնք զորավար մը դաշտանարեղէ կամ մեծ գուր մը օգը հանելէ:

Դեռ անտի աղջիկ մըն էր, որ Աղէքսանդր Բ ի սպանիներուն ցոյց տուաւ ճամբան, որուն հետեւելու էին սպաննելու համար կայսրը: Դեռ անտի աղջիկ մըն էր որ անցեալ տարի Սարաթովի մէջ, սպաննեց Չոր Սախարովը: զեռասի աղջիկ մըն էր, Մարիա Սերիտուովա, որ սպաննեց ընդհանուր կառավարիչ մը Անցեալ Նոյնմբերի եւ դէկտեմբերի խռովայն օրերուն, դաստիարակութեան դպրոցի կտաւարականութեան հրամանով որովհետեւ աղջիկները մեծած էին Չարին եւ Չարուհիյն պատմութիւնը յարգել, պնդած էին քաղակական, խնդիրներու վրայով խօսիլ եւ նոյն իսկ ուժանակները դրած էին պարսպ սենեակներուն մէջ դպրոցները օգը հանելու համար յանուն ազատութեան:

Անհէն ու շարքաւ զէպեր, անցեալ զեկտեմբերին, պատահեցաւ դպրոցի մը մէջ, Աղջիկները հաւաքուած էին առաստեան աղօթքին բնիւ: Տնօրէնը նշան տուաւ: Լըռութիւն: Նորէն կրկնեց հրամանը, «աղօթքիդ, օրիորդներ» Նորէն լուռութիւն, երրորդ հրաման մը եւս, ստոր վրայ աղջիկները միարեան սկսան երգել Մարտիկէն:

Աղջկանց բարձր դպրոցները կը բաժնուին երկու թիւ: Կառավարութեան մայր կայսրուհիին դպրոցները, Անոնք տարբեր ծրագրեր ունին Ռուսիոյ մը, որ եօթը տարի անցուցած է հոն, ինչն տասնութեց տարեկան ըլլալը, շատ աւելի բան սորված է զիտութեան վրայ, քան որ եւ է աղջիկ աշխարհի մէջ, բայց չի գիտեր ամենէն հասարակ բաները, զորս կիները պարտին գիտնալ: Անիկայ նոյն իսկ չի կրնար կարել: Աղջիկ ինթալաւարտները տնայական ըլլալէ զատ ամէն բան են:

Այս հաստատութիւնները բաց են ամենու յանձն: Հոն է որ պիտի գտնեն կանացի իմացականութեան եւ գործնական կրթութեան վառարանը: Ոնեկ խոզվայն ժամանակ, ինչպէս է հիմա, անոնք ձեռքերն ինչ-

վարձր, գանակ կամ ուժանակ մը: Նա՞մ: Կիչնան խոզվայն ինչ մէջ:

Ո՞վ կարող պիտի ըլլայ չափելու հիւանդապահներու եւ վարճուհիներու ազդեցութիւնը դաստիարակութեան մէջ վերջին քսան տարիներու տեսն: Ինչ որ աննշմարելի անցած էր, պայթեցաւ ճարտական պատերազմի միջոցին, որուն հետեւեալը պիտի ըլլայ քաղաքական պատերազմ: Ուրաւական աշխարհին քայքայում: Կառավարութեան Սկսած արտաւարտներ—կառավար քոյրերս—Մանչուրիա գացին իբրեւ հիւանդապահ ծառայելու բանակին մէջ: Ոմանց նպատակն էր բարձր ընել, ուրիշներու նպատակն էր սիրած զինուորի մը մօտ գտնուիլ որ մշտ եղբայր մը կամ ամուսին մը չէր: Իսկ երրորդ դասակարգի մը նպատակն էր մէկ ձեռքով գեղ մասակարարել հիւանդ զինուորներուն եւ մէկալ ձեռքով յեղափոխական զբոսութիւն մը:

Անոնք իրենց գրպաններու մէջ Լուիզ Միշէլի կարմիր դրոշակ չունէին, բայց կը յայտարարէին թէ՛ ասիկա միակ գոյնն էր գոր կը սիրէին: Անոնք կըսէին ասիկա ունէ է մէկու որ կուղէ մտիկ ընել—ըլլայ պաշտօնեայ, ըլլայ հասարակ զինուոր—ստոր համար էր որ Մանչուրիոյ բանակը թուսաւորուեցաւ յեղափոխական գաղափարներով:

Դեկտեմբերին Մոսկուայի խռովութիւններու միջոցին Սեթրան ներք զլխաւոր դերը կատարեցին: Եւ ո՞վ գիտէ թէ՛ որքան բաժին ունին անոնք կողոպտութիւններուն եւ հրդեհումներուն մէջ, որ ահարկած է գաւառները: Տեսնելու բան էր թէ ինչպէս սուս ուսանողուհիները կը բռնէին խաղախներու ձիերուն սանձերէն Ս. Իեթերսպուլի մէջ եւ զանոնք վատեր եւ մարդասպաններ կը կոչէին:

Ռուս կնոջ ուղեղը շատ քերտազանց է անսարկոյս: Բէտիւրմի գիւտը ընող մասամբ Բիւրին՝ ուսու մըն է, եւ նոյն իսկ անիկա այս պատճառով ընդունակ է զօրաւոր թելադրութիւններու եւ հիւսնացումի, որոնցով յեղափոխական աղջիկներու լէզոններ կարտադրուին: Ասոր համար է որ զօրավարներու աղջիկները հակազինուորական կրկան եւ Չարին սենեկակներուն աղջիկներն են, որ կը փախաբնի սպաննել Չարը: Ասոր համար է որ ուսու կիները

լուռութեամբ պատեց տունը. միայն մի երիտասարդ առաջ եկաւ ժողովասենեակը եւ սկսեց կարգի բերել:

Կէս ժամ շանցած, կրկին նոյն սենեակը մտան հինգ հոգի զիմակաւորված: պարտներ — յաղթանդամ ազամանդեայ մասանիներով խոշոր ոսկեայ շղթայով զայդարված մի պարունի հետ: Այդ պարունը կովկասեան ամենահարուստ հայերից մին—կարպ կարպիլ Պետրոսովներ. նրա գոյնը կարծէր, աչքերը կապուած էին. բայց սենեակ մտնելուն պէս իսկոյն զիմակաւորներին մէկը աչքերը ծածկող թաշկիւնակը քանդեց: Պետրոսովը զարմանքով դիտեց բաւական կոկիկ եւ չքեղ զարդարված սենեակը, նրան մատով հայցնեց: «Մոյն բազկախոտներինց մին, ուր տեղաւորվեց եւ մի քիչ ազատ շունչ քաշելով խոսաց:

— Վերջապէս պարտներ, ասացէք ո՞վ էք ինչ էք ուզում ինչնից: Այս

րագային...

Ո՞հ, հակացոյ, բայց պարտներ մի թէ՛ գուր չէի՞ք կարող ինչ զիմի առանց այն միջոցները գործ ղեկու: Կտրուած եմ թէ ես վատ հայ չեմ եղել եւ ոչ ժլատ մտրդ զէպի իմ ցեղը: Ես ուրախ եմ որ մենք ունինք մի այսպիսի զօրաւոր յեղափոխական կազմակերպութիւն, սակայն ձեր առաջարկները ներքեցք մանկական են, իսկ ձեռք առած միջոցը ոչ գործնական: Այդպիսի մի խոշոր կուճար ես իմ տրամադրութեան տակ չունիմ, իսկ եթէ ես ձեր գերին անամ իմ անհետացումը անշուշտ կտաւարութեան ու շարքաւ զէպեր պիտի հրաւիրել եւ կսկսին խոզարկուելուները ինչ գանելու—ուրեմն ես առաջարկում եմ ձեզ գոհանալ իմ ստորագրութեամբ, ես կտորագրեմ որ պարտական եմ վճարելու այդ գումարը այնքան ժամից կամ օրից յետոյ եւ վերջացիլ է իմ ասելիքը

պարտներ, մտածեցէք

Այդ առաջարկի վրայ մի քանի վայրկեան լուռութիւն տիրեց. վերջապէս զիմակաւորները գուրս եկան խորհրդածելու. ինտրկէ սենեակի գոները ետեւերից կողպելով եւ մի զինված պահապան թողնելով Պետրոսովի մօտ:

Որհնդոսութեանը երկար չը տեսեց, զիմակաւորները կրկին ներս մտան եւ գրաւոր կերպով յայտնեցին իրենց համաձայնութիւնը, ուր եւ նշանակված էր գրամը յանձնելու ժամանակամիջոցը—տեղը:

Պետրոսովը ուրախացաւ եւ իսկոյն ստորագրեց. կրկին նրա աչքերը կապեցին եւ նոյն զուլուութեամբ գուրս տարին այդ խորհրդաւոր տնից:

ՂԱՐՕ

(Շարունակելի)

երբ կը ճարտարներ, իրենց պայուսակներուն մէջ փոխանակ զարդեղներուն, բնօրվորներ եւ զանախներ կը կրեն, Ասոր համար է որ անոնք ջղային արարածներ կըլլան, եւ կրս պաննեն սոսկ սպաննած ըլլալու համար, կը միանան զազունի ընկերութիւններու եւ տրամագրելի կրննէ ինքզինքնին մահազմեռներ գործադրելու:

«Չայն Հայրենեաց»

ՍՒՐՈՂ ԴՍՇԵԱԿՑԱԿԱՆՐ

եւ

ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԶԱՒԱԿՐ

Պ.

Ճիշդագիտութիւնի զարգացումը կատարին նստել է Սիրող Դաշնակցականը, իսկ նրա գիտնականները հեղինակներ ժողովրդի զարգացումը ընդհանուր վրայ, ժողովրդի զարգացումը Սիրողը ճանաչում է—երկար ու բարակ—խօսքը իհարկէ կրկին Դաշնակցութեան, գործերի հետ ընկերի մասին է—սուտ փոփոխութիւն է որովհետեւ ոչ գործերին է մասնակցել եւ ոչ գործերը ստեղծող գործընկերներն է տեսել Վերջապէս մտիկ ընողը ձեռնարկած կառարկէ:

— Պարոն, ատոնք ամենքն ալ հին են, մենք ձեզնէ ազէկ դիտենք, այսօր կողմասի մամուլին մէջ նոր նոր բաներ կը գրուին, Լեւոն Սարգսեան «Մուրճ» խմբագիրը, Դաշնակցութեան հիմնադիր բիւրոներէն մէկը շատ խստօրէն կը քննադատէ ձեր շէֆերը: «Մշակ» Առաքելեանը— ձեր շէֆը համակրանքն է կայր պարտուաներու հետ կրկին կը քննադատէ, զինուորները խմբագրութեանը ձեր շէֆերը հրապարակով շատ լաւան, գաւաճան կանուանեն եւ հրաւեր կը կարգան ալլես շը շահագործուի կեղծաւոր եւ միայն իրենց փառքը, եւր, շահը փնտրող շէֆերն, ատոնցմէ բան չէք խօսեր, ձեր հոսանքի սականը «Խաղաղ» երբէք արտատպուանք չի ընել, չէ որ թերթ մը կատարողութիւնը զովորդին կեանքին մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնները, տրամադրութիւնները հրապարակ հանելու համար, որ ըստ այնմ ժողովրդին տուն տայ իր կեանքի ծրագիրը գծելու:

— Մենք այդ տեսակ բաներ չենք արտատպեր, ստ յննագրութեանը ամենքն ալ գէշ են... Գէշ մարդի բերնէն ելած ճշմարտութիւնը աբժէք մը չունի Լաւ մարդի բերնէն ելած սուտը սեւիլի օգտակար է: «Խաղաղ» խմբագրութիւնը՝ աւելի ճիշտը խմբագրական մարմինը այդ համոզումը ունի:

— Բայց ստալ այդ ամենք ձեզի, ձեր «Խաղաղ» խմբագրական մարմինը համար պաշտե:

լի, քաջ, խելացի, ազնիւ մարդիկ էին, ուրեմն նոյն ալի խմբագրութեան համալսարանի, Բեկուան ազէկ մարդը եթէ այսօր ոչ նպատակ ունի ճշմարտութիւն մը, ըսէ զաշնակցութեան համար գէշ մարդ կը դառնայ... — Ի հարկէ, ամենէն ստալ կուսակցութեան եւ անոր վարչներուն շահերը պէտք է պաշտպանել, եւ այդ շահերը ոտքի տակ տալը գէշ ընկեր մը, սն զամ մըն է, իսկ եթէ այդպէս է եւ գէշ մարդ է:

— Բայց պարոն աւելի գերագան լի չէ՞ ժողովրդին շահերը... — Ա՛՛ֆ, թողէք սուտած սիրէք ժողովրդի մը շահը, աւելի ազէկ, խօսիք, խօսաւորի, Պան, քի գէպքի եւ Սուլթանի մահափորձի մասին... ժողովուրդը ինչ է որ—անպէտք է ոչնչանայ քիչերին ապահովելու համար, ինչպէս յայտարարած է մեր Պալիքի «Պաշտպան» խմբագիրը Ահա ընտանը Լեւոն Սարգսեանին, մեր հաւատարմութիւնը ատէ կըսես թէ այդ պէպերը հինցած են եւ աբգէն ձեռնարկ կը դառնայ սգ մասին խօսելու: Մենք ալ կաշխատինք ընչանման գէպքեր ստեղծել, շորութիւններ պատկերու համար ժողովրդի, ներողութիւն մեզ կերակրողներուն... — Մեզի փարա փարա պէտք է Բայց պարոն երկու տարի առաջ միլիոններով ֆրանքներ կային սաճկահայ յեղափոխութեան համար, վերջերս ալ կողմասէն ահագին գումարներ առին—ինչ եղան ատոնք որ նորէն միայն փարա կը պոռքը: — Հը, անոնք հալեցան, ծախսուեցան, լնցան, նոր պէտք է շատ շատ առաջ մեկ երկու հոգի պիտէին այդ ազգային փարայի համար հիմակ ամենքս գիտենք... Փարա պապած, փարա, մենք ատ կուզենք եւ ատոր համար կը խօսիք, Գրտե՞ս մի... ցտեսութիւն այսօր ճառարտութիւն մը ունի, պիտի ճանամ փարային անհրաժեշտութիւնը ցուցնելու համար, վերջերս կողմաս ալլես փարա չեն տար, բանի ուժով ալ չենք կրնար, շատորի զինուորները, խմբագրութեանը ապստամբած են մեր գէշ, ստոր համար այս տղաքտ կողմերը եկած ենք ճանաչելու:

ԱՍԵՂ

ԵՂԲՆՅՐԱՍՊԱՆ ՈՒԹԻՒՆ

Գամջու գիւղում մերոնք երբ հեռանում են զաշնակցականները մեր այնտեղ գտնուած ձիանները

եւ տղաների ետփունջիները ու շորերը գրաւում են:

Այս օրը հասնում է Երեւան, մեր զինուորները մասյա 22 ինչ գնում են որ զաշնակցականները իր յետ առնեն զբաւուած ձիաները, ետփունջիները եւ շորերը, ճանապարհին պատահում են զաշնակցական զէնք փոխադրողներին, խլում են նրանցից ութ հրացան պայման գնելով որ կը վերադարձնեն այն մասնակ, եւ իրենց ընկերները կը վերադարձնեն ձիերը, ետփունջիները եւ այլն:

Ամսոյս 23ին, գիշերը, զաշնակցական զինուորները մասնում են գիւղը, որովհետեւ մեր զինուորները երկուսը յետ են մնալիս իրենցից են ձայն են տալիս իսկ զաշնակցականները անմիջապէս գիւղը բռնելով սկսում են զնգսկահարութեան: Կուրը տեսում է ել կար, նրանցից երկուսը սպանում են, միս երկուսը հեռանում են Ղարաբաղ, Ղարաբաղի զորքերը և Բաշլուցիք գիւղաները փոխադրում են Ղարաբաղ, Դաշնակցութիւնը շատ է հրատարակում:

Սարգարաբաթի, Իջմիրածնի, Աշտարակի, Բանաբոնի բոլոր զաշնակցականները, թւով 500 հոգի, երկու շարթի, յարձակում են Արաբանի շրջանի Հնչակեան գիւղերի վրայ, մեկն տեղ թաւան, ձեռք, կատարեալ պատուհաս կին, երեսայ, մարդ իսխչում են լեռները եւ ձորերը: Խուրքերը իմանալով որ անգէն Հնչակեաններին տարագրել են, շրջում են ձորերը, լեռները, հայ կանտնց եւ երեսաներին հաւաքում իրանց գիւղերը տանում, պահպանում: Պատմութեան մէջ այս շրջանում այսպիսի մի արշաւանք եղել է շորերը գրաւում խաղերի ձեռքով, բայց զաշնակցականները այդ կողմից էլ գերազանցեցին:

Փոխյող կանանցից շատերը հասնում են Երեւան, նրանք պատմում են թէ ինչպէս զաշնակցականները թալանում են Հնչակեան գիւղերը, Հնչակեաններին այտնը ձիանց օտքերի տակ գիտմամբ փշայցում: Եւ ար, ոչ յար կատարում եւ երկուսեան կարմիր գրօշակ պարգած յարձակում են, 500 հոգի մէկտեղ, Ս. շրջ գիւղի վրայ, ու լինում են 18ը հոգի Հնչակեան զինուորներ, Հնչակեանները կրախ տալով գիւղից գուրս են գալիս գիւղացիները փոխչում են լեռները եւ հետեւանք այն է լինում որ երկար ատրիներ կուտուրայի ծնունդ Ուշլուն գառնում է աւերակն ի կոյտ, Լուր կայ որ շորս կին է սպանուել Սյն տունը ուր Հնչակեան

զինուորները կեանքս են եղել՝ աւերուած է երեսանիքը՝ կին, երեսայ մեծ թէ ձի, սրին են անշկացրել: Այս բնատնիքի տէրը այսօր լսեց իր ընտանիքի արսախայտոյ լինելը եւ երեսակայնցէք թէ ինչ եղաւ, այժմ հիւանդ պառկած է:

Հայ թրջական կուտուրաւոր այս հետեւանքը եւ տպաւորութիւնը չէ ունեցել, ինչոր ունեցաւ այդ գէպքը:

Կողակները զէմ ձուրկ շորող, թուրքերին միշտ կանակ դարձնող զաշնակցականները այս շմոյշ քաջագործութիւններն են անում անգէն հայ գիւղացիներին կանանց եւ երեսաների վրայ... «Հնչակ» ՍՈՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ք Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

13 Սեպտեմբերին Պոլսէն կը հեռագրեն թէ՛ Անգլիոյի համաձայնութեան յետոյ մաքսային լաւելումի խնդիրը վերջացած կը համարուէր, սակայն այժմ կրկին յետաձգուած է Կերմանոյ գիւմարութեան պատճառով, Գերման դեսպանատան կառավարիչը իր կառավարութեան հեռագիր ընդունած է սպասել դեսպան Մարշալին Պոլս վերադառնալուն եւ շը համաձայնել լաւելումին: Անգլիոյ երկրորդ ղեկավարը Արաբաբաժը գործնական պատճառով է Կերմանոյ եւ ան ալ կուզէ բան մը փրցնել:

Ք Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Ռուս յեղափոխականները բռնի կերպով, պետական բանկաներէն խլած են շորս հարիւր հազար ոտքի վերջին օրերս: — 14 սեպտեմբերին Բեթերսպուրկէն կը հաղորդեն թէ Վեա տկայի նահանգին մէջ սպստմբած են 70 գիւղեր, շատ մը ստիկան պաշտօնեաներ սպանուած են:

— Բեթերսպուրկէն Պերլինի թերթերուն կը հաղորդեն թէ կառավարութիւնը Խրեթովի այրիին երեք հարիւր հազար ոտքի յապստ տուած է:

Կ Ր Է Տ Է

Յ թ է ն ք է ն 14 սեպտեմբերին կը հեռագրեն թէ իշխան Գեօրգիյ զրոհակիր Բարալով Բիբեա նահանգով մեծ ոգեւորութեամբ ընդունուել է: Իմաւորողները սղաղակներ են սկեցցէ միացումը: